

Nr 1 • 2006 • årgång 30 • 65 kr

www.sydasien.se

sydasien

Tidskrift om Indien, Sri Lanka, Pakistan, Bangladesh, Afghanistan, Nepal, Bhutan och Maldiverna

**Besök i norra
Pakistan efter
jordbävningen**

SID 1-6

Bildreportage från Ajanta/Ellora

SID 20-26

Mödrar i trång-mål

”I Indien hyllas Modern. Så länge hon är rätt sorts moder.” Orden kommer från **Nileema Mehta**. Hon är professor i socialt arbete och har ägnat större delen av sitt yrkesliv åt kvinnors och barns situation. Jag träffade henne för ett år sedan och hon var full av förakt för dubbelmoralen som drabbar ensamstående mödrar och deras barn hårt. **Deepti Priya Mehrotra** har skrivit en intervjubok med ensamstående mammor. **Malena Wåhlin** träffade henne och samtalade om fientligheten och oförståelsen som omgivningen visar dessa kvinnor.

Fenomenet är tyvärr inte unikt för Indien. I stora delar av världen växer barn upp i familjer som inte anses fullvärdiga. Många ogifta kvinnor som blir gravida ser därför ingen annan möjlighet än att lämna sina barn för adaption. Så var det till exempel i Sri Lanka under lång tid. En del av barnen kom till Sverige. Här finns drygt 3 000 barn som adopterats från Sri Lanka. I Göteborg bor två adopterade kvinnor som börjat studera singalesiska.

Anders Sjöbohm träffade dem och fick höra varför de vill lära sig det vackra men krångliga språket.

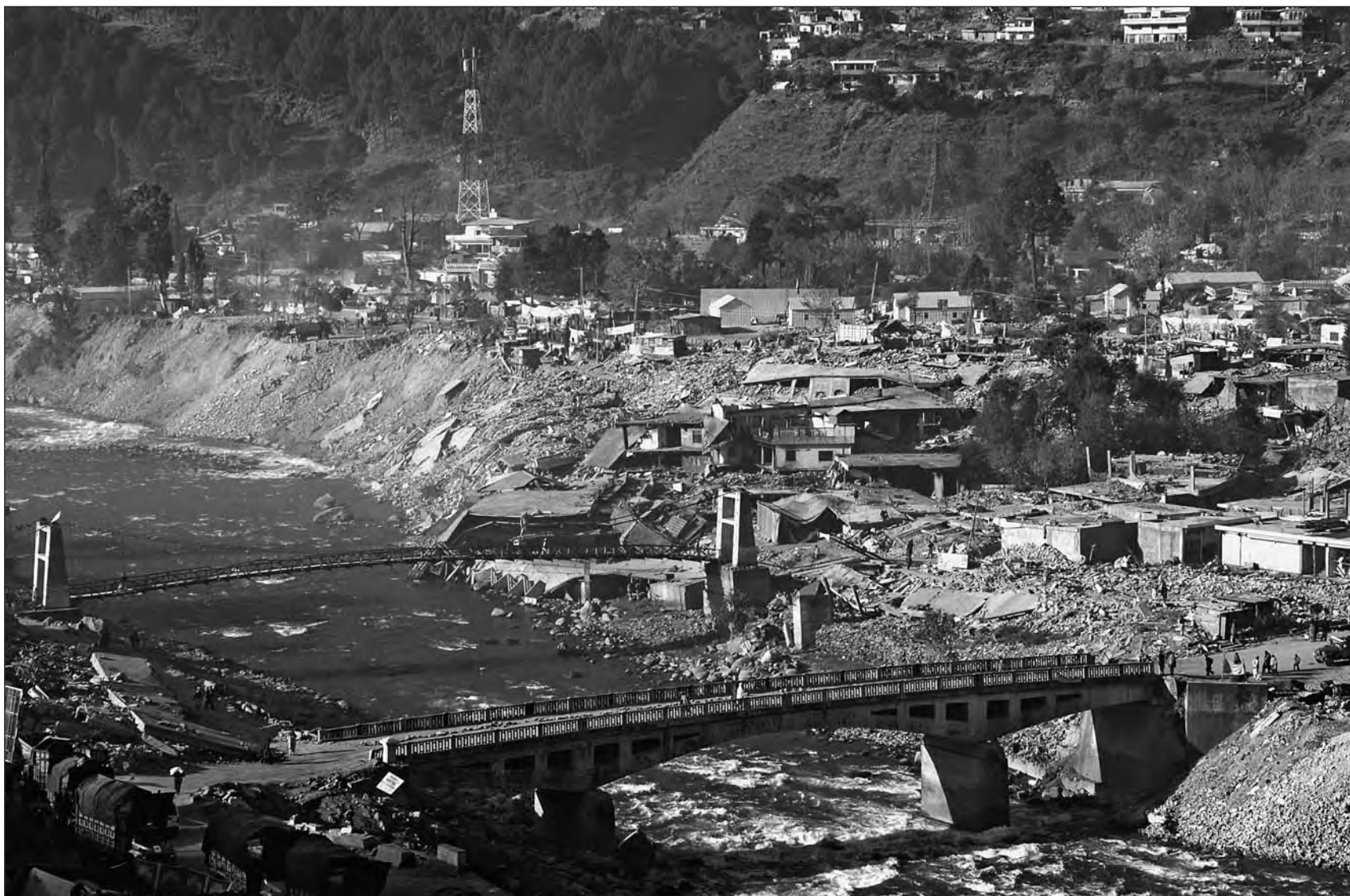
God läsning!

INNEHÅLL I NR 1/06:

Kashmir efter jordbävningen	2
Nya fredssamtal i Sri Lanka inger hopp	7
Afghanistan:	
Krigsherrar i nya parlamentet	10
Kvinnor drivs till självmord	11
Ilska i Pakistan över USA-bomber	12
Tina Durrani om bedragare som drar giftaslystna kvinnor vid näsan	13
Deepti Mehrotra ger röst åt ensamstående indiska kvinnor	14
Miljöarbete i Krishnas stad Vrindavan	16
Nepals folk trött på kriget	18
Kidnappningar skapar "halvankor"	19
Ajanta och Ellora-grottorna – bildreportage av Fredrik Arvidsson ..	20
Ajit Roy om Indiens försök att vinna internationellt erkännande	27
Räntefria lån räddar fattiga från lånehajar i Pakistan	28
Adopterade lär sig sitt förlorade språk ..	30
Svenska programutvecklarens första möte med Sri Lanka	32
Lars Kjaerholm om firandet av Tyagarajas dödsdag i Tamil Nadu	35
Vaccinationsförsök upprör i Nepal	38
Recensioner	29 & 39
Annada Munshi-jubileum i indisk TV	40

Omslag: Svärfar till Bibi Fatima, nybliven änka i byn Kaiyan. FOTO: MARCUS SVENSSON

Balakot. Den stora bron förflyttades över en meter nedströms i relation till pelarna. Om bron rasat hade hjälparbetet norrut försvärats avsevärt. Hängbron är vriden och skadad och måste byggas om eller på nytt, men den används.

Livet måste ändå gå vidare

Kylig tidig vintermorgon i Balakot.

Det är tyst, och stilla. Eller vore, om inte för floden som dånar oupphörligt. Ännu har inte arbetarna anlänt till ruin-staden Balakot, ännu syns en och annan stjärna i himlen. SYDASIENS Marcus Svensson har besökt norra Pakistan några månader efter den förödande jordbävningen.

Balakot är en liten stad som tidigare haft en befolkning på cirka 12 000 personer, belägen på drygt 800 meters höjd. Den ligger i Kaghandalen, på gränsen till pakistanska Kashmir. På sommaren reser många turister hit för att fortsätta uppför dalen som är inklämd bland snötäckta 5000-meters toppar. Vägen som följer Kunhar-floden norrut är endast far-

bar på sommaren, och drabbas varje år av jordskred. Söder om Balakot breder dalen ut sig lite och floden slingrar bland byar och fält. 1992 drog floden med sig många hus i en stor översvämning, men än hårdare drabbades Balakot av jordbävningen den 8 oktober 2005. Nästan alla byggnader rasade ihop. Det var en lördagsmorgon, barnen var i skolan och dagen hade precis börjat.

Sökandet efter överlevande övergick snart i sökande efter kroppar, och röjningsarbetet gick till en början långsamt. Efter ett par veckor steg dock takten och resterna av staden började i rask fart slås sönder och fraktas bort.

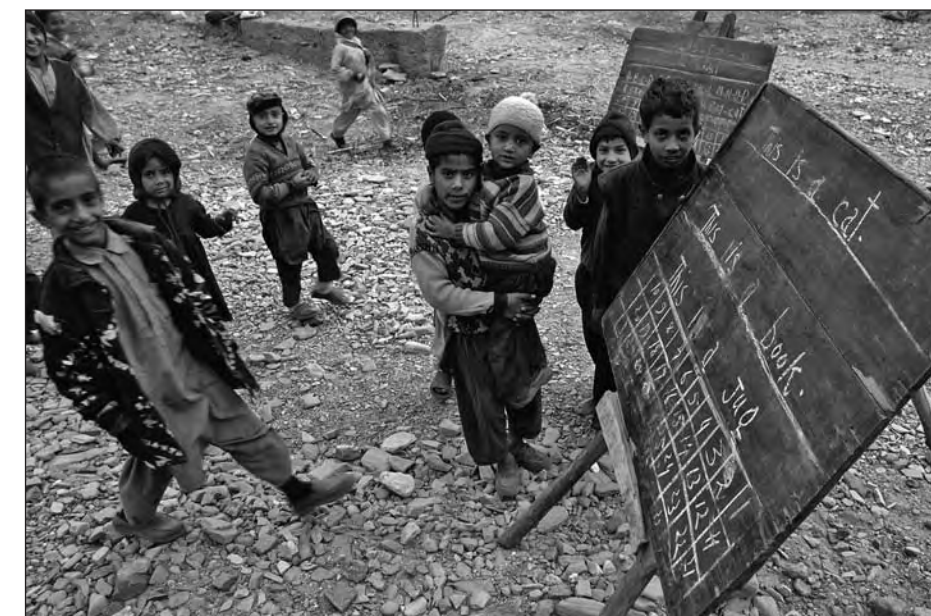
Hjullastare, bulldozers, släggor. Dammet blandas med dieselavgaser och rök från tusentals små eldar som en tung kall slöja. Släggor ekar och slår, jeeps signalhorn skär igenom bullret från grävmaskinerna.

Korrugerad takplåt som kommit med en pakistansk arméhelikopter lastas av i Makhan Mori.

Endast ruinhögar återstår i dag av staden Balakot.

Skolan i byn Bissian, 10 km söder om Balakot. Ingen lärare är närvarande.

Det sjuder av aktivitet. Mankraft har kommit längre ifrån för att slå sönder och forsla bort bråten. Det enda arbete som finns att få nu är dagsverken, att riva och så småningom även bygga upp.

Förutom ortsborna är många av arbetar-

na afghaner som bott i flyktingläger i Pakistan i tjugofem år.

Ett tiotal meter in från vägen sitter **Haji Anwar** och ser på när spillrorna från hans hotell slås sönder. Armeringsjärnet vägs

VÄND!

FORTS.

och läggs sedan i en stor hög, vridet och hoptrasslat; det säljs sedan för 2 kr kilot. Han reser sig och stegar upp skolan, hotellet, basaren. Ljusbruna ögon tittar ut över den vita ansiktsmasken, "Vad ska vi göra? Vi måste ju gå vidare. När våren och värmen kommer kan vi börja bygga upp igen." Han förlorade 28 släktingar i jordbävningen.

Tebuden springer kors och tvärs med små tekoppar. Barn ställer sig på rad framför fotografer, journalister och katastrof-turister. De har lärt sig att de kan ta betalt för att avbildas framför rasmassorna. Genom allt glider sakta stora glänsande stadsjeepar. Kontrasten är påtaglig.

Överallt ligger rester av livet före skalvet. Enstaka skor, skrivblock och en liten grön ryggsäck prydd med felstavade varumärken från väst. Trasiga armband av färgat glas. Spruckna porslinsserveriser, kläder, stolar. Ständiga påminnelser om människorna de tillhörde.

Skoaffären står fortfarande kvar, med skokartongerna staplade upp till taket. Längre ner, på andra sidan gränden, är tygaffären – liksom resten av basaren – borta. Där lukten av får och vedrök är kvar i de bruna filtarna. Basaren kommer tillbaka, men det kommer att ta tid.

Mängder av döda djur

En liten pojke med en trasig skottkärra snubblar och måste lasta om vedbitarna han hittat. Han rusar vidare förbi slaktaren som öppnat igen i ett litet plankskjul vid bron. I stora kroker utanför hänger en halv ko bredvid andra svåridentifierbara köttbitar.

Det dog väldigt många djur i jordbävningen. Två månader efter jordbävningen ligger bufflar och kor kvar utmed vägar och vattendrag, halvt begravda i jordskred. För folket som bor uppe i byarna är djuren livsviktiga. Även de vilkas boskap skonades kan tvingas att sälja djuren när de nu var-

Hela staden slås sönder i små bitar med släggor för att komma åt armeringsjärn, tegel, sten etc.

ken kan ge dem skydd eller mat till vintern.

Morgonen den 8 oktober stannade allt upp för miljontals människor, man fick släppa alla planer och ta var dag för sig. Inget är som det var före jordbävningen; ändå fortgår på något sätt det dagliga livet.

På marken, i små stånd, på vingliga kärror säljer affärsinnehavare det sista av de varor som kunde räddas från sina raserade affärer. En hög med jordnötter på en filt samsas med en sortering av handskar, skor och strumpor.

På flera håll arbetar barberare under bar himmel. Frisörstolen har grävts fram och några spegelskärvor ställts upp på en vägg. Skägg växer även under katastrofer.

Bland resterna av familjens järnaffär står bröderna **Danish** och **Yasir**. Ingen skadades när affären kollapsade, men nästan alla varor förstördes. Det är en kaotisk

scen; färgburkar har spillt sitt färgstarka innehåll över de grå betongblocken. Trasiga handfat och toaletsitsar, splittrade trähyllor, högar av verktyg och små metallbitar. Affären ska öppnas igen i ett par fraktcontainer, där de bland annat ska sälja vedspisar och byggvaror.

Helikopterådan i dalen

Ute på ett majsfält står svarta tavlan på ett staffli, försett med ett snirkligt alfabet. Skolan rasade ihop, men här finns eleverna kvar, även läraren. Några timmar om dagen sitter barnen i rader på den packade jorden och lär sig ord och siffror. Hittills har vädret varit fint, om än lite kallt på morgnarna. Men när vintervädret slår till stannar barnen hemma.

En helikopter flyger hem från skolan i händerna på en 8-årig pojke. Han har gjort den av kartong och säger stolt att han ska bli helikopterpilot när han blir stor. Han tittar upp, det går knappt en minut utan att ljudet av helikoptrar ekar i dalen. Marken vib-

FORTS. PÅ SID 6

Slaktare i Balakot.

Hård kritik mot att armén leder återuppbyggnaden

Pakistans armé kritiserades först för att inte agera tillräckligt snabbt med att bistå överlevande efter jordbävningen den 8 oktober 2005. Nu hörs skarp kritik mot att armén också flera månader efter katastrofen behöll kontrollen över återuppbyggnadsarbetet, som till stor del bestod av det internationella samfundet.

Internationella och lokala enskilda organisationer kräver större insyn och större folkligt deltagande i återuppbyggnadsarbetet. Samtidigt har pakistanska oppositionspartier anklagat landets regering, som kontrolleras av militären, för att kringgå parlamentet i planering och kontroll av det långsiktiga återuppbyggnadsarbetet.

Det internationella samfundet har utlovat sex miljarder dollar till återuppbyggnaden av det förstörda området. Hälften av pengarna kommer i form av lån från inter-

nationella finansinstitutioner, resten är donationer.

Minst 75 000 människor dog i skalvet och 300 000 blev hemlösa. Den drabbade regionen ligger i ett militärt känsligt område – mellan den omtvistade indiska delen av Kashmir och Afghanistan.

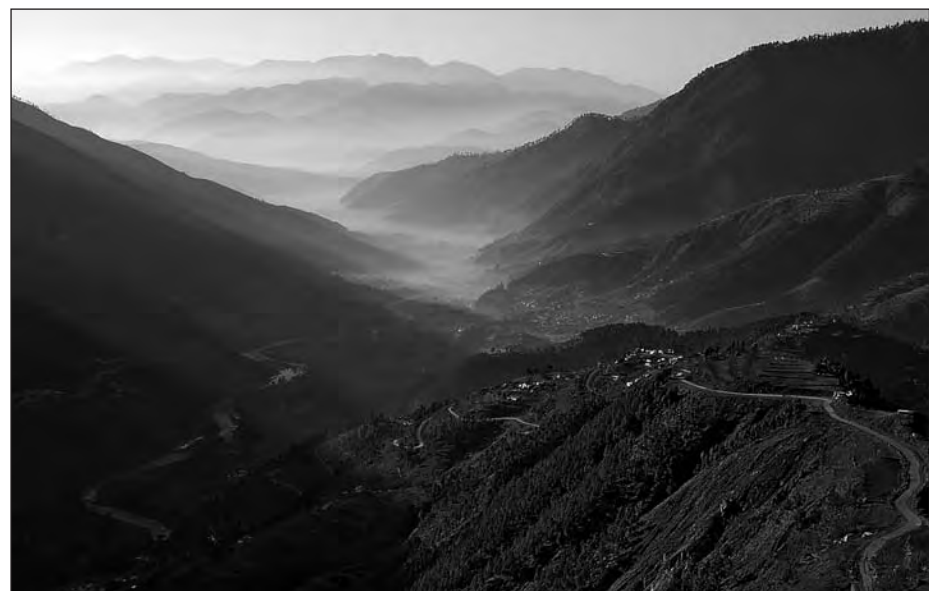
Inom en vecka efter jordbävningen skapade regeringen en myndighet för återuppbyggnaden, kallad *Earthquake Reconstruction and Rehabilitation Authority*, ERRA. Myndigheten leds av en general och av arméns chefsingenjör.

Även den federala räddningskommissionen, FRC, vid premiärministerns sekretariat har lämnats över till en generalmajor. Och på lokal nivå drivs hela räddnings och återuppbyggnadsarbetet av militärer – de lokala regeringar och myndigheter som enligt lagen har mandat att sköta uppgiften har åsidosatts.

Krav på större lokalt engagemang restes på en internationell givarkonferens i Islamabad i slutet av november. Enligt en tjänsteman från EU, som vill vara anonym, så är flera givarländer inte bekväma med att lämna över pengar till militären när det saknas tydliga mekanismer för hur de ska redovisas och vem som bär ansvaret.

Vid givarkonferensen sade ordföranden för Asiatiska Utvecklingsbanken, **Haruhiko Kuroda** att banken kommer att kräva garantier mot korruption. Regeringen har initierat en parlamentarisk kommitté som ska övervaka återuppbyggnaden, men kommitténs makt är begränsad. Oppositionsledare avfärdar den som kosmetisk och tandlös och kräver att ERRA och FRC överlämnats till civil kontroll.

Muddassir Rizvi/IPS

Bedårande utsikt över Balakot mot söder

Tältlägret i Garhi Habib-Ullah sattes upp den 14 oktober av den pakistanska armén med hjälp av UNHCR och ett antal icke-statliga organisationer, som nu ansvarar för skolor och hälsovård.

FORTS.

rerar när de stora amerikanska chinookhelikoptrarna passerar. Det är det enda sättet att nå de många bergsbyarna som skurits av från omvärlden, och de flyger från gryning till kväll. Trots det stora behovet tackade Pakistan nej till Indiens erbjudande om helikoptrar på grund av militära säkerhetskäl. De ville inte att indiska piloter skulle spionera på det känsliga gränsområdet Kashmir.

Före jordbävningen hade vissa framsteg gjorts mellan Indien och Pakistan mot bättre relationer. När sedan skalvet inträffade såg många det som en öppning, en chans att bli vänner. I början verkade det också lossna, gränsen skulle öppnas och förhoppningarna var stora. Inte minst bland alla kashmirier som har familj på båda sidorna av Line of Control, de facto-gränsen som delar Kashmir mellan Indien och Pakistan.

Men på de få ställen som öppnades var det nästan bara hjälpsändningar som passerade gränsen. Trots den delade humanitära katastrofen som även drabbade indiska Kashmir visade det sig vara för svårt att släppa det förflutna och djupt insjunkna positioner.

Det börjar bli kväll, och Balakot töms sakta på folk. Solen sjunker ned i sydväst. Med den försvinner värmen som vatten ur ett badkar. Eldar tänds utmed vägen, den fräna lukten av brinnande skräp sticker i näsan. Röken rör sig långsamt mot marken och klättrar långsamt uppåt bergssidan.

På natten kryper kylan in genom tältöppningar, regnet tränger lätt igenom tunna tältdukar. Få av de tusentals tält som delats ut är gjorda för vinterbruk. Därför vin-

I vanliga fall får kvinnor och flickor bära vatten, ibland långt. Men nu är det på många håll ännu längre till vattnet: vattenledningar från källor till byarna har gått av, och på en del håll har källorna täppts till, torkat efter skalvet.

terbonas många tält i efterhand med plastskynken, plåt och trä.

Tältläger har vuxit upp runt varje krök, och tälten står tätt intill varandra. Den packade jorden blir snabbt till lera när det börjar regna. Lägren får betraktas som en tillfällig nödlösning med stora sociala problem och hälsorisker. Inte bara den fysiska infrastrukturen har skadats i jordbävningen, även den sociala då storfamiljer splittas eller tvingas ner till trånga läger. Luftvägs- och diarrésjukdomar, särskilt bland barn, är på uppgång.

Vedeldar tänds igen, tidigt, innan ljuset kommer. En halv måne dröjer kvar högt i den bleka himlen och inväntar solen. Frost ligger kvar länge och solen måste klättra högt över bergen innan värmen når dalgången.

Det börjar röra sig i stan igen, bland de nyss så tysta ruinerna anländer folk för ännu en dags arbete.

Marcus Svensson, text och foto

Ökat anseende för militanta rörelser

Flera förbjudna religiösa militanta organisationer i Pakistan har arbetat hårt för att hjälpa dem som föll offer för den fruktansvärda jordbävningkatastrofen. Och genom sitt arbete har organisationerna förbättrat sitt anseende hos befolkningen.

– Vi lovordar dem eftersom de kom hit till och med innan militären. De tog hand om döda kroppar och drog fram hundratals skolbarn från rasmassorna kring skolorna. Det säger **Gul Zameer**, sjukvårdsarbetare i Balakot, på frågan om vilken roll Jamaat ud Dawa, huvudorganisationen bakom den förbjudna militanta gruppen Lashkar-e-Toiba (Guds soldater), spelade efter katastrofen.

– Vår organisation var den första som bidrog med hjälp och sjukvårdsläger i de jordbävningdrabbade områdena, säger **Salman Shahid**, ordförande för Jamaat ud Dawa, JD. Landets president general **Pervez Musharraf** har offentligt medgett att det omedelbart efter katastrofen uppstod ett slags vakuum, som sedan fylldes av militanta organisationer.

Direkt efter jordbävningen försökte tusentals frivilliga pakistanier bege sig till de drabbade områdena för att hjälpa till, och många startade insamlingar för att bidra med pengar. De frivilliga insatserna ebbade dock snabbt ut, mycket beroende på bristande resurser och dålig styrning. Det var bara de militanta grupperna som lyckades fortsätta med sina hjälpinsatser.

Ashfaq Yusufzai/IPS